

Ιερωμένοι που συνέδραμαν τον Νεοελληνικό διαφωτισμό (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπουσσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/2aEubM!>]

Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός βοήθησε τους Έλληνες αρχικά να αποκτήσουν εθνική συνείδηση και αυτογνωσία και στη συνέχεια να διεκδικήσουν την εθνική τους αποκατάσταση.

Η θέση της επίσημης Εκκλησίας στο πλαίσιο του Οθωμανικού κράτους ήταν εξαιρετικά δύσκολη. Παρόλα αυτά η μεγάλη μάζα του κλήρου και η πλειονότητα των ηγετών του Οικουμενικού Πατριαρχείου συμπαρατάχτηκε στην προσπάθεια του φωτισμού και της αναγέννησης του γένους. Θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε τις σημαντικότερες μορφές των ιερωμένων που συμμετείχαν ενεργά σε αυτήν την προσπάθεια.

Η περίοδος της προετοιμασίας (1600-1669)

Δύο είναι τα πρωταγωνιστικά πρόσωπα κληρικών αυτής της περιόδου, ο πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρις (1572-1638) και ο Θεόφιλος Κορυδαλέας (1570-1645). Διακρίθηκαν επίσης ο Μελέτιος Πηγάς (1550- 1601), πατριάρχης Αλεξανδρείας, ο Μάξιμος Μαργούνιος (1649-1602), επίσκοπος Κυθήρων και ο Γαβριήλ Σεβήρος (1540-1616}, μητροπολίτης Φιλαδέλφειας.

Κύριλλος Λούκαρις (Λούκαρης) (1572-1638)

Γεννήθηκε στην Κρήτη, στο Ηράκλειο, το 1572 και έλαβε αξιόλογη εγκύκλια μόρφωση πλησίον του Μελετίου Βλαστού, δασκάλου της Σχολής του Σιναΐτικου Μετοχίου[1], την οποία συνέχισε και συμπλήρωσε στην Ιταλία (Βενετία, Πάδοβα). Ο λόγιος Πατριάρχης Αλεξανδρείας Μελέτιος Πηγάς, μεγάλη εκκλησιαστική προσωπικότητα του 16^{ου} αιώνα, τον χειροτόνησε διάκονο και πρεσβύτερο σε

ηλικία 21 ετών, το 1593, και τον τίμησε με τον τίτλο του αρχιμανδρίτη[2]. Επελέγη λόγω των προσόντων του να σταλεί με άλλους στην Ουκρανία και Λευκορωσία για να βοηθήσει στον αγώνα εναντίον της λατινικής Ουνίας, την οποία υποστήριζε σθεναρά ο βασιλιάς της Πολωνίας Σιγισμούνδος Γ΄ (1566-1632). Η προσφορά του στην αντιμετώπισή της υπήρξε μεγάλη και συνέδραμε στην οργάνωση της εκπαίδευσης των Ορθοδόξων κοινοτήτων. Εκεί συνειδητοποίησε τον κίνδυνο που διέτρεχε η Ορθοδοξία από την «κεκαλυμμένο» απειλή της Ουνίας. Θα συνεχίσει τον αγώνα του εναντίον της και στην Μολδαβία, Ουκρανία και Πολωνία. Το 1601 κλήθηκε να επιστρέψει στην Αλεξάνδρεια από τον Πατριάρχη, τον οποίο και θα διαδεχθεί μετά τον θάνατό του, λίγους μήνες αργότερα (1601), σε ηλικία μόλις 30 ετών.

Ως πατριάρχης Αλεξάνδρειας συνέχισε το έργο του προκατόχου του, αναδιοργανώνει οικονομικά το Πατριαρχείο, επισκευάζει ναούς, συνεργάζεται με όλες τις Ορθοδόξους Εκκλησίες και αναπτύσσει οξύ αντιλατινικό φρόνημα, που αποκαλύπτεται με τις «πολεμικές» του πραγματείες: «Περί της αρχής ή του πρωτείου του Πάπα» και «Διάλογος φιλαλήθους και ζηλωτού». Η παρουσία του στη Μολδαβία και Βλαχία, το 1613-1614, επιβεβαίωσε την απειλή της Ουνίας και γι' αυτό αναπτύσσει, καλλιεργεί σχέσεις με τους Προτεστάντες, τους Αγγλικανούς και τους Καλβινιστές.

[Συνεχίζεται]

[1] «Κύριλλος Α΄ Λούκαρις» στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Οικουμενικού Πατριαρχείου (<http://www.ec-patr.org/list/index.php?lang=gr&id=202>, ημερ. ανάκτησης: 6-8-2016)

[2] Ι. Καρμίρης, «Κύριλλος ο Α΄ ο Λούκαρις» στη Εγκυκλοπαίδεια Το Βήμα Πάπυρος Λαρούς -Μπριτάνικα, τομ.37^{ος}, σ.49. (Μέρος του κειμένου στηρίζεται σε αυτό)